

HSTV Sdp:n puheenjohtajaehdokkaat HS:n tentissä Sanomatalossa ja HSTV:ssä kello 17

Sunnuntai

Leipäjono ryijyssä ja pussyhat-pipo – käsitöillä tehdään nyt politiikkaa

Ei ole sattumaa, että presidentti Trumpia vastutetaan pinkeillä villapipoilla. Se on craftivismia. Käsitöillä tehtyä aktivismia. Pehmeä anarkia on pinnalla myös Suomessa.

Sonja Salomäki: Jono Myllypurossa, 2014. Leipäjono ryijyssä. Salomäki ei halua tehdä ylevää taidetta, vaan yhteiskunnallista. Hän haluaa töillään vaikuttaa ja havahduttaa.

Anna-Stina Nykänen HS

RYIJYYN on tuftattu maisemakuva. Se näyttää jotenkin tutulta - Myllypuron leipäjono! Sama näky on vilahtanut uutisissa monta kertaa.

< Etusivull

kansa otti maalia. Mutta taiteilija **Sonja Salomaki** ei nauua tända ylevia teoksia. Han on aktivisti, joka haluaa ottaa ryijyillään kantaa, vaikuttaa, kertoo **Minna Haveri**.

Haveri on kuratoinut Keravan taidemuseo Sinkan näyttelyn, jossa Salomäen ryijy on esillä.

Käsitöillä voi tehdä politiikkaa.

Ei ollut mikään sattuma, että kun Washingtonissa viikko sitten marssittiin naisten oikeuksien puolesta ja presidentti **Donald Trumpia** vastaan, monella oli päässään tietynlainen pinkki pipo - *pussyhat*. Käsin tehtyjä pipoja oli jaettu mielenosoittajille. Vapaaehtoisia neulojia ja virkkaajia oli pyydetty mukaan sosiaalisen median kautta.

Joku on ehkä tehnyt kymmeniä pipoja, niitä on voitu lähettää kaukaakin, ehkä myös Suomesta. Helppoja ja nopeatekoisia ohjeita jaettiin netissä.

Se on tyyppillistä *craftivismia*. Eli aktivismia, jossa välineenä ovat käsityöt.

Naisten marssilla Washingtonissa vastustettiin Donald Trumpia pussyhat-pipoilla. Pipojen neuleohjetta levitettiin netissä, ja vapaaehtoiset tekivät niitä jaettaviksi mielenosoittajille. (KUVA: NOAM GALAI)

CRAFTIVISMI sopii hyvin tähän aikaan, kertoo Haveri *Pehmeä taide* -kirjassaan.

Ensinnäkin: käsitöiden tekeminen on länsimaissa trendikästä.

”Nyt osataan tehdä käsitöitä, ja asia on pinnalla”, Haveri sanoo.

Käsityöt nousivat muotiin samaan aikaan kuin *kotoilu*, *leppoistaminen* ja *slowfood*. Ne olivat joitakin vuosia sitten vastaveto kiireelle ja kaupallisuudelle.

Toinen vaikuttaja on ollut oppimiskäsityksen muuttuminen. On ruvettu ajattelemaan, että ihminen

< Etusivull

Kolmas iso tekijä on sosiaalisen median käytön kasvu. Käsityöinnostus nousi samaan aikaan sen kanssa. Netin kautta opitaan käsitöistä ja organisoidaan uusia yhteisöjä.

Se on hyvä pohja craftivismille.

Ja onhan craftivismilla myös vahvat historialliset juuret.

Kalle Hamm & Dzamil Kamanger: Patched Culture, 2014, yksityiskohta. Kamanger ikuisti helmikirjonnalla puhetta, jota on Suomessa asuessaan kuullut. (KUVA: KALLE HAMM)

TURHA KUVITELLA, että ompeluseuroissa olisi ennen puhuttu vain pistojen koosta. Käsityöt olivat usein naisille ainoa hyväksytty syy kokoontua ja hyvä tekosyy päästä ulos tekemään politiikkaa.

Jo aikoja sitten liinoihin kirjailtiin piiloviestejä. Ja jopa 1970-luvulla feministit ilmaisivat itseään käsitöillä.

Käsitöihin on aina liittynyt hyväntekeväisyys, ja traditioon kuuluu pois antaminen, Haveri muistuttaa. Myös sukkia kutomalla on parannettu maailmaa.

Viime vuosina Suomessa on kudottu sukkia sotaveteraaneille, varusmiehille, sivareille ja pakolaisille, jotka sota on ajanut kauas kotoa. Jokainen neulottu villasukka vie maailmaa pehmeämpään suuntaan,

< Etusivull

KUN PYSSYT peitetaan pitsilla, pyritään penmeaan muutokseen. Crativismi on kaukana najottavasta anarkiasta, Minna Haveri sanoo.

Helsingissä Oranssin tiloissa on vuosia kokoon-
tunut *Radikaalit ristipistot* -ryhmä. Huoneen-
tauluun voi kirjailla vaikka sanat *Sori siitä*.
Samalla voi porukalla pohtia sanojen merkitystä.

Perinteitä kunnioitetaan. Edelleen tärkeää on
huolenpito, yhdessä tekeminen, kodin piirissä
oleminen. Saa tehdä myös sievää ja koristeellista.
Se voi olla silti samalla räväkkää ja rohkeaa.

Näyttelyssä Keravalla on vain aikuisille tarkoitettu
huone. Siellä on kultakehyksissä kanavatöitä.
Pornokuvia! Kun kirjoittaa netissä
hakukoneeseen kauniita sanoja, saa silmilleen
tällaista.

Kaija Papu ompeli pornokuvat pehmeällä
langalla, hitaasti pisto pistolta, perinteiseen
tapaan. Sama taiteilija virkkasi aiemmin
poliisiauton. Se vei kolme vuotta.

Nyt törkykuvista tuli taidetta, jossa on jännite
käsityön ja naisroolin traditioihin.

Tanja Boukal: Oodi ilolle, 2014. Boukal neuloi huiviin EU:n
tunnushymnin sanat. Hän kuvasi huivin kanssa pakolaisia
Melillan pidätyskeskuksessa.

Niina Mantsinen: Aies, 2015. Kun Mantsinen näkee kadulla kiinnostavan graffitin, hän etsii käsiinsä tekijän ja kysyy, saako

< Etusivull

TUTUINTA craftivismia ovat neulegraffitit, joita kiinnitetään puihin ja kaiteisiin kaupungilla. Mutta on siis paljon muutakin.

Craftivismia tekevät tavalliset ihmiset, ITE-taiteilijat, tekstiilityön ammattilaiset ja kuvataiteilijat, joille pehmeillä materiaaleilla tehty käsityö on vain yksi tekniikka muiden joukossa.

Jotkut teokset ovat teknisesti äärettömän taitavia. Joskus tekniikka on yksinkertainen mutta taideteos silti vaikuttava.

Liisa Hietanen: Vapaa, 2011. Hietanen kuvaa arkea, koska se on hänestä kiinnostavaa. Luonnollista kokoa oleva teos on niin realistinen, että katsojat nostelevat roskia lattialta koriin. (KUVA: PEKKA ELOMAA)

Liisa Hietasen virkatut näköispatsaat ovat hienoja, vaikka tekniikka on sama kuin patalapuissa. Tähän tekniikkaan kaikilla suomalaisilla on suhde, miehilläkin. Se tekee teoksista helposti lähestyttäviä.

Pehmeät materiaalit tulevat iholle. Ne ovat kotoa tuttuja.

”Ei meillä ole pronssiin sellaista suhdetta kuin villalankaan”, Haveri sanoo.

TYYPILLISIÄ aiheita craftivismissa ovat muun muassa feminismi, ympäristökysymykset, kulutuskritiikki, maahanmuutto, arjen ja ylevän suhde sekä perhesuhteet ja muisti.

Keravalla on räsymattotekniikalla tehty muotokuva mummista. Isän pokaalit, jotka on peitetty mustalla langalla. Peitto, josta puolet on äidin virkkaamaa, puolet pojan - ja eron huomaa. Opiskelijoiden teos käsittelee Itämeren tilaa.

Mutta ei aihe aina ole edes tärkeintä. Craftivismia on sekin, että tehdään käsitöitä yhdessä maahanmuuttajien, nuorten tai vanhusten kanssa. Sillä ehkäistään syrjäytymistä ja edistetään

[← Etusivull](#)

Betsy Greerin opetusten mukaan jokainen bussissa neulova ihminen on aktivisti, koska asettuu näkyvästi pehmeiden arvojen puolelle. Jo se on manifesti.

Liisa Hietanen: Veli, 2014. Hietanen on tehnyt kotikylänsä asukkaista luonnollista kokoa olevia virkattuja näköspatsaita. Kaikki ovat patsaan arvoisia.

Näkyväksi neulottu Keravan taidemuseossa 5. maaliskuuta asti. Kaikki aukeaman teokset eivät ole näyttelystä.

Seuraa uutisia tästä aiheesta

Käsityö

Seuraa

Kuvataide

Seuraa

Aktivismi

Seuraa

Anna-Stina Nykänen

Seuraa

Luethan kommentointiohjeet **täältä** ennen kommentoimista.